

Ls. Trần Đình Hoành - Conservative, Liberal và Internet

04/11/2021

Chào các bạn,

Mình muốn nói về kinh nghiệm nước Mỹ một chút.

Conservative và liberal là hai khuynh hướng chính trị, conservative thường được dịch là bảo thủ và liberal là cấp tiến. Thực ra từ conservative bắt đầu từ “conserve” có nghĩa là bảo tồn, như là các khu bảo tồn di tích lịch sử thì gọi là historical conservation hay to conserve energy có nghĩa là tiết kiệm năng lượng, nói chung là gìn giữ, không để mất. Đó là những ý tốt. Dịch ra tiếng Việt bảo thủ thì thành xấu vì trong tiếng Việt bảo thủ thường bị chê.

Liberal đến từ liberty là tự do, nhưng tự do không nói hết ý, nên người ta hay dịch thành cấp tiến, tức là tiến tới với những điều mới (nhưng có một từ khác, chính xác hơn, cho cấp tiến là progressive).

Đây là hai khuynh hướng có sẵn trong mỗi người chúng ta cũng như trong xã hội. Đôi khi chúng ta cấp tiến chuyện này (như là máy móc kỹ thuật), và bảo thủ chuyện kia (như là văn chương nghệ thuật). Tuy nhiên trong cách phân loại đơn giản thì người ta thường phân loại là người conservative và người liberal, trào lưu bảo thủ và trào lưu cấp tiến, đảng conservative và đảng liberal. Tóm lại, đây là hai cách phân loại chung chung và đều có ý nghĩa trung tính như nhau, tức là chẳng tốt hoặc xấu. Tốt xấu tùy theo chuyện.

Trên thực tế mỗi người chúng ta nên có cả hai. Những gì tốt gì giữ gìn và những gì mới và hay thì nên khai phá. Đó cách sống rất thông thái.

Tuy nhiên, khi người ta biến thành cực đoan thì người thích mới thường muốn đập đổ mọi thứ cũ, kiểu như muốn có nhà mới đẹp nên đập phá căn nhà đã hơn 200 tuổi của gia tộc mình để lại. Và tính cực đoan này là câu chuyện của nước Mỹ ngày nay.

Một cách tự nhiên chúng ta cũng thấy ở khắp mọi nơi là người lớn tuổi thì thường có khuynh hướng conservative – thích bảo tồn cái cũ – và người trẻ tuổi thì thường có khuynh hướng liberal – thích khai phá cái mới. Và vì thế các khuynh hướng conservative ở Mỹ (cũng như mọi nơi) thường hấp dẫn người lớn tuổi nhiều hơn người trẻ tuổi, và khuynh hướng liberal thường hấp dẫn người trẻ tuổi hơn người lớn tuổi. Nói chung chung là như vậy, dù rằng khuynh hướng nào cũng có đủ mọi loại người trong đó.

Truyền thống 300 năm của nước Mỹ không có sự chia đôi cực đoan như ngày nay ta thấy dù là có hai đảng Cộng Hòa (Republican Party khuynh hướng conservative) và Dân Chủ (Democratic Party, khuynh hướng liberal). Cả hai thường chỉ là hai hệ thống tranh

cử cho hai đảng tranh nhau, vì cạnh tranh thì tốt cho chính trị, cũng như kinh tế – cạnh tranh tạo ra sản phẩm có chất lượng cao và giá thấp.

Tuy nhiên trong khoảng 30 năm nay hai đảng cũng như hai khuynh hướng conservative và liberal của Mỹ càng ngày càng cách nhau dữ dội, đến nỗi nước Mỹ trở thành hỗn loạn như ngày nay. Vài điểm chính tạo ra xa cách giữa hai đảng cũng như hai khối người của nước Mỹ:

- Tôn giáo: Thánh kinh và ngừa thai, phá thai. Conservative thì lấy Thánh kinh làm chính (nước Mỹ là quốc gia Tin Lành) và chống phá thai. Liberal thì muốn gạt Thánh kinh ra ngoài (và chỉ giữ lại những điều họ thích trong Thánh kinh) và ủng hộ phá thai.
- Đồng tính: Những vấn đề liên quan đến đồng tính (hôn nhân đồng tính, chuyển đổi giới tính...) không được conservative ủng hộ, nhưng liberal thì ủng hộ.
- Da đen: Người da đen (gọi là African American) thường hỗ trợ Dân Chủ, và thường không thích Cộng Hòa, chẳng phải người Cộng Hòa chống da đen, nhưng Cộng Hòa không chạy theo được những trào lưu hiện tại. Ngày nay những phong trào hỗ trợ người da đen có tư duy chính như critical race theory cho rằng nền văn hóa Mỹ hiện tại là da trắng và áp bức và cần được xóa bỏ. Cách học và dạy trong các trường, các sách giáo khoa và trong thư viện, cần vất đi hoặc chỉnh sửa để cho sách và cách học da đen vào. Cách học, dạy và thi cử cũng phải để lại cho người da đen không gặp trở ngại. Tượng và hình ảnh các tổng thống Mỹ ngày trước phải vất đi vì ông nào thời đó cũng có nô lệ trong nhà. Đây là văn hóa xóa sổ.

Thầy cô phải nói chuyện đúng cách, nói gì mà được diễn giải là ủng hộ da trắng, phân biệt da đen, hay các loại người đồng tính, thì bị trừng phạt tức thì. Các cửa tiệm cũng có thể bị trừng phạt vì làm gì đó được xem là kỳ thị.

(Trên đây là mình chỉ phác họa chung chung vài điểm. Mỗi điểm có nhiều chi tiết phức tạp, làm cho câu nói chung chung khó mà được chính xác 100%).

Và ba trào lưu, ba điểm chính, bên trên hiện đang tụ lại trong một trào lưu văn hóa cực kì cực đoan và điên rồ, hỗ trợ bởi bạo động, biểu tình, đập phá, bên cạnh bạo động bằng ngôn ngữ trên các phương tiện truyền thông.

Những người làm giáo dục hoảng sợ – vì thầy cô chẳng biết bạo động. Không dám chống lại. Hơn nữa luật pháp và công an cũng được dùng để hỗ trợ liberal, từ chính phủ. Bố mẹ cãi nhau với trường về cách dạy con cái trong trường, cũng bị đuổi ra và dọa nhốt.

Các trường, kể cả các đại học hàng đầu kinh sợ và chuyển đổi cách sinh hoạt. Nhiều thầy bị sa thải hay từ chức vì những chống đối mới.

Và có trào lưu khác chống lại dữ dội. Đó là những người bình dân hỗ trợ tổng thống Trump.

Nói chung là một hỗn loạn cực kì lớn, còn đang xảy ra dài dài.

Điểm chính cần thấy là những phong trào liberal này có sức mạnh nhờ giới trẻ – năng động, nhiều sức lực, nóng máu, và giỏi dùng các phương tiện hitech để liên lạc và tổ chức. Chính vì vậy mà những phong trào này phát triển cực nhanh, như những loạt sóng thần, mọi người trở tay không kịp, và hoảng sợ, cúi đầu chịu thua.

Điểm yếu của nó, chúng ta cũng có thể thấy dễ dàng, là cực đoan, xóa bỏ, đập phá, nhưng chẳng biết mình và đất nước sẽ đến đâu. Thích tiến tới, nhưng chẳng biết mình đi đâu, đó là vấn đề của tuổi trẻ khắp thế giới, chẳng chữa ai.

Muốn biết đường đi thì cần một chút kinh nghiệm đi đường. Tuổi trẻ có đủ thứ ngoại trừ kinh nghiệm. Chính vì vậy mà tuổi trẻ thông minh thì chịu khó nghe người lớn hơn, đã nhiều kinh nghiệm. Mình nói “nghe” tức là nghe cẩn thận để suy nghĩ. Mình không nói “nghe” kiểu “vâng lời”. Các bạn nên có tư duy độc lập, tức là làm quyết định cho tư duy của mình. Nhưng trước khi quyết định hãy lắng nghe nhiều tiếng nói, đặc biệt là tiếng nói của những người lớn hơn, có nhiều kinh nghiệm.

Dù cho ai nói gì, thì tuổi trẻ thường là thiếu kinh nghiệm. Và trí tuệ phần lớn đến từ kinh nghiệm.

Nếu bạn còn trẻ, bạn có thể không tin những lời này, và bạn cảm thấy cái gì bạn cũng biết. Nhưng 30 năm sau bạn sẽ phát hiện là có quá nhiều điều bạn đã học được, và hồi trẻ bạn đúng là ngớ ngẩn. Mọi người đều nói như thế, nhưng mọi người trẻ đều không biết thế, cho đến khi họ thành người lớn vài mươi năm sau. Rồi họ lặp lại kiểu nói đó cho thế hệ trẻ, và thế hệ trẻ phe lờ họ... Đó là câu chuyện muôn thuở của loài người.

Mình muốn các bạn chậm lại một chút, và khôn ngoan, lấy kiến thức và kinh nghiệm của người đã đi qua làm kinh nghiệm và kiến thức của mình, để mình đi mà biết mình đi đâu.

Chúc các bạn thông thái và thành công trên đời.

Mến,

Hoành

© copyright 2021

Trần Đình Hoàn

Permitted for non-commercial use

[Đột Chuối Non](#)